

Znanstvena monografija Podjetništvo med potencialom in razvojnimi ambicijami: GEM Slovenija 2025

8.5.2026 - | gov.si

Raziskava GEM Slovenija 2025 kaže, da ima Slovenija močan podjetniški potencial, visoko samozaznavo podjetniških kompetenc in vse več razvojno ambicioznih podjetnikov. Ključni izziv ostaja, kako ta potencial hitreje pretvoriti v več zaznanih poslovnih priložnosti, več novih podjetij, višjo rast, inovacije in višjo dodano vrednost.

Izšla je znanstvena monografija Podjetništvo med potencialom in razvojnimi ambicijami: GEM Slovenija 2025, pripravljena v okviru mednarodnega raziskovalnega projekta Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Monografijo so pripravili raziskovalci Inštituta za podjetništvo in management malih podjetij na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru. Izvedbo raziskave podpira Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport v sodelovanju z Javno agencijo Republike Slovenije za spodbujanje investicij, podjetništva in internacionalizacije (SPIRIT) in Javno agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Raziskava GEM Slovenija 2025 prinaša celovit vpogled v stanje slovenskega podjetništva v času tehnoloških sprememb, pritiska na produktivnost, trajnostnih izzivov in vse večjih razvojnih pričakovanj. Letošnji rezultati kažejo mešano sliko: podjetništvo je v slovenski družbi visoko cenjeno, posamezniki svoje podjetniške kompetence ocenjujejo nadpovprečno, del podjetnikov pa izkazuje visoke ambicije na področju rasti, digitalizacije in umetne inteligence. Hkrati se zgodnja podjetniška aktivnost zmanjšuje, zaznavanje poslovnih priložnosti se ohlaja, podjetniški ekosistem pa ostaja manj učinkovit kot v primerljivih evropskih okoljih.

Slovenija se v letu 2025 uvršča med evropske države z zelo visoko samozaznavo podjetniških kompetenc. Kar 67 odstotkov odraslih ocenjuje, da ima znanje, izkušnje in sposobnosti za podjetništvo. Kljub temu dobre poslovne priložnosti v svojem okolju zaznava le 51 odstotkov prebivalstva. To kaže, da slovenski podjetniški potencial ostaja premalo izkoriščen in se ne pretvarja dovolj hitro v konkretne podjetniške odločitve.

To potrjuje tudi podatek o zgodnji podjetniški aktivnosti. Delež odraslih, vključenih v zgodnjo podjetniško aktivnost, je leta 2025 znašal 7,1 odstotka, kar je pod evropskim povprečjem držav GEM (10,3 odstotka) in precej pod povprečjem vseh držav GEM (14,5 odstotka). Po drugi strani Slovenija razmeroma uspešno ohranja ustaljena podjetja. Delež ustaljenih podjetnikov znaša 9,8 odstotka, kar presega evropsko povprečje. Slovenski podjetniški prostor tako zaznamuje stabilno jedro obstoječih podjetij, vendar šibkejša regeneracija podjetniške baze.

Raziskava potrjuje, da Slovenija izstopa po pozitivni družbeni klimi do podjetništva. Uspešni podjetniki so v družbi prepoznani kot ugledni, podjetništvo pa ostaja pomembna in legitimna karierna možnost. Kljub temu visoka družbena podpora sama po sebi ne zadošča za več podjetniške aktivnosti, saj posamezniki ostajajo previdni predvsem zaradi zaznanega pomanjkanja poslovnih priložnosti in visokih tveganj.

Pomemben dejavnik ostaja tudi strah pred neuspehom. Kot oviro ga navaja 43 odstotkov

posameznikov, pri ženskah bistveno pogosteje kot pri moških. Raziskovalci opozarjajo, da agregatno ugodna slika slovenskega podjetniškega potenciala prikriva razlike med družbenimi skupinami, predvsem pri samozavesti, dostopu do priložnosti in pripravljenosti na tveganje.

Letošnja raziskava kaže tudi na vse večjo diferenciacijo slovenskega podjetniškega prostora. Del podjetnikov ostaja usmerjen predvsem v stabilnost in ohranjanje poslovanja, medtem ko drugi del izkazuje izrazite ambicije po rasti, zaposlovanju, internacionalizaciji in tehnološkem razvoju.

Podjetniki z višjimi rastnimi ambicijami pogosteje uporabljajo digitalne tehnologije in prepoznajo pomen umetne inteligence. Med podjetniki z najvišjimi rastnimi ambicijami jih 56 odstotkov ocenjuje umetno inteligenco kot zelo pomembno za prihodnji razvoj podjetja. Umetna inteligenca tako postaja pomemben dejavnik poslovnih modelov, produktivnosti, inoviranja in konkurenčnosti.

Raziskava GEM 2025 ponovno poudarja tudi pomen kakovostnega podjetniškega ekosistema. Slovenija po indeksu nacionalnega podjetniškega konteksta NECI dosega vrednost 4,07, kar je pod povprečjem evropskih držav GEM (4,76) in pod povprečjem vseh držav GEM (4,75). Med izzivi ostajajo regulativa, podjetniško izobraževanje ter kulturne in družbene norme, medtem ko se kot prednost kaže dinamičnost notranjega trga. Podjetniški ekosistem ima določene operativne prednosti, vendar ostaja premalo povezan in premalo učinkovit pri podpori rasti, inovacijam, tehnološkemu preboju in internacionalizaciji.

O Globalnem podjetniškem monitorju

Global Entrepreneurship Monitor (GEM) je največji in najbolj razvit raziskovalni program za podjetništvo na svetu. Leta 1999 sta ga skupaj začela Babson College in London Business School, Slovenija pa se je raziskavi priključila leta 2002. GEM je enkratno predvsem zato, ker v nasprotju z drugimi podatkovnimi bazami, ki merijo značilnosti manjših in novih podjetij, proučuje obnašanje posameznikov v procesu nastajanja in vodenja podjetja. Proučuje zgodnje faze podjetniške aktivnosti, ustaljena podjetja in dejavnike, ki vplivajo na rojevanje novih podjetij in išče odgovore na vprašanja, kako podjetna je Slovenija, kam se na področju podjetništva umeščamo v svetovnem merilu ter kako bi podjetništvo lahko pospešili.

<https://www.gov.si/novice/2026-05-08-znanstvena-monografija-podjetnistvo-med-potencialom-in-razvojnimi-ambicijami-gem-slovenija-2025>